

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Det kongelige forsvarsdepartement
Det kongelige arbeidsdepartement
Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement
Statsrådene

Se liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	201001210-/AGH	19.12.2011

Oppfølging av veteraner før, under og etter utenlandsoperasjoner

Deltakelse i utenlandsoperasjoner er en viktig og integrert del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Stadig flere av Forsvarets medarbeidere gjennomfører tjeneste i utlandet. De aller fleste kommer hjem med positive erfaringer og styrket kompetanse. Samtidig medfører deltagelsen risiko for at noen får fysiske eller psykiske skader, eller andre problemer etter endt tjeneste. Fra etterkrigstiden og frem til i dag har over 120 000 personer tjenestegjort i ulike utenlandsoperasjoner, og mange i hjelpeapparatet vil derfor møte veteranrelaterte utfordringer.

Regjeringen har lansert handlingsplanen «I tjeneste for Norge» som skal bidra til høy anerkjennelse og god ivaretagelse av personell både før, under og etter utenlands-tjeneste. Både den enkelte veteran og de nærmeste skal være trygge på at de får den oppfølgingen de har behov for. For å lykkes med dette, er det viktig med kompetanse og samarbeid om denne gruppen i hele hjelpeapparatet. Planen, som inneholder en rekke tverrsektorielle tiltak, finnes på

http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Veteraner_Handlingsplan_nettsversjon.pdf

Helsetjenesten har ansvar for å yte tjenester til denne gruppen på lik linje med befolkningen ellers. Samtidig har helsetjenesten og Forsvaret et overlappende ansvar for de som faller inn under bestemmelsene i forsvarspersonelloven. Forsvaret vil nå etablere et program for den ettårige oppfølgingsplikten som skal gi aktiv, personlig og tilpasset oppfølging av den enkelte veteran etter hjemkomst. Målet er å forebygge, kartlegge og avdekke skader, samt avklare behov for støtte til å komme tilbake til

arbeidslivet.

De senere årene er mye gjort for å bedre tilbudet til veteraner. Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) er gjort til en sentral ressurs for å styrke kompetanse og samhandling ved behandling av psykiske traumer hos veteraner. Fastleger og annet helsepersonell som kommer i kontakt med veteraner, kan henvende seg til sitt regionale senter for råd, veiledning og opplæring. RVTS Øst og Forsvarets Sanitet har også utviklet et kurs innen militærpsykiatri for leger og psykologer i primærhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og NAV. Opplæringspakken gir en introduksjon til den militære virkelighet, særskilte utfordringer knyttet til denne og en innføring i relevant traumebehandling, og implementeres nå i alle landets regioner. RVTS Øst driver i tillegg et omfattende undervisningsopplegg kalt "Tryggere traumeterapeuter". En egen modul omhandler styrking av tilbudet til FN/NATO-veteraner. Målgruppen her er leger og psykologer, primært i spesialisthelsetjenesten.

Nasjonal militærmedisinsk poliklinikk (NMP) er kontaktpunkt for veteraner som har fått fysiske og psykiske skader. Ved klinikken finnes spisskompetanse innen katastrofe-psykiatri og spesiell kunnskap om og erfaring med å håndtere personell som har vært utsatt for sterke sanseintrykk og traumatiske opplevelser. Forsvaret vil tilby psykologisk/psykiatrisk utredning og videre henvisning til helsetjenesten uavhengig av hvor lang tid som har gått siden tjenestegjøring. Helsepersonell kan ved behov kontakte NMP. I tillegg kan alle veteraner selv ta kontakt med Forsvaret for råd og veiledning dersom de opplever å ha helseplager som kan relateres til tjenesten.

Flere av tjenestene og ytelsene til NAV har relevans for veteraner. Dette gjelder bl.a. arbeidsrådgivning og -formidling, arbeidsmarkedstiltak, yrkesskadedekning, samt ordninger for inntektssikring som dagpenger og sykepenger. Som for alle andre brukere av NAV er det et mål at også veteraner skal få den oppfølgingen de trenger der de bor. For å sikre tilgang til relevant kompetanse, etableres det nå et eget kompetansemiljø for veteransaker ved NAV Elverum, som blant annet skal ha en informasjons- og veilederrolle overfor Forsvaret og andre enheter i NAV. Videre gjøres det oppmerksom på at forsvarspersonell som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner også kan ha rett på ulike erstatnings- og kompensasjonsordninger administrert av Statens pensjonskasse. Det finnes blant annet en særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i utenlandsoperasjoner i perioden 1978-2009. For personell som tjenestegjør i utenlandsoperasjoner etter 1. januar 2010 gjelder et lovfestet objektivt ansvar i forsvarspersonelloven § 12b, som omfatter enhver skade og sykdom.

En helhetlig ivaretagelse av veteraner omfatter tilbud om støtte og hjelp med familiære utfordringer. Familievernkontorene tilbyr rådgivning til familier og pårørende under innsatsperioden, og til veteraner og deres familier etter hjemkomst, med sikte på å håndtere samlivs- og familiemessige utfordringer. All hjelp er gratis. Det er ikke nødvendig med henvisning.

Veteraner med behov for langvarige og koordinerte helse- og/eller sosialtjenester har, som andre tjenestemottakere, rett til å få utarbeidet individuell plan.

Å styrke oppfølging av veteraner fra utenlandstjeneste er et prioritert område for regjeringen. Vårt mål er at alle veteraner skal oppleve et imøtekommende, kompetent og helhetlig tjenestetilbud. For å sikre at det etableres kompetanse i alle helseregioner, er de regionale helseforetakene i årets oppdragsbrev gitt pålegg om å påse at opplæringspakken i militærpsykiatri gjennomføres. Det er viktig at alle i hjelpeapparatet tar initiativ til å sikre seg nødvendig kompetanse. Det er også viktig at kommunene har oppmerksomhet rettet mot veteranene og deres nærmeste for å sikre at de får det tilbudet de har krav på. Med dette brevet ønsker vi å gjøre kommuner og regionale helseforetak kjent med de mulighetene som finnes for ivaretagelse, slik at vi kan styrke felles innsats for veteranene.

Med vennlig hilsen

Anne-Grete Strøm-Erichsen

Espen Barth Eide

Hanne Inger Bjurstrøm

Audun Lysbakken

Adresseliste:

Landets kommuner

De regionale helseforetakene

Kopi:

Helsedirektoratet

Forsvarsstaben

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet